

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	3
2.	Bygningsmæssige forhold	4
2.1.	Celler	4
2.2.	Bade- og toiletforhold	6
2.3.	Gangarealer	6
2.4.	Opholdsrum.....	7
2.5.	Gårdtursareal.....	8
2.6.	Fritidsrum.....	8
2.7.	Vaskefaciliteter.....	8
2.8.	Observationsafdeling.....	9
2.9.	Øvrige lokaler.....	12
2.10.	Hundehold	12
3.	Arbejde mv., undervisning og fritid	13
3.1.	Arbejde mv.	13
3.2.	Undervisning	16
3.3.	Fritid	17
4.	Andre forhold.....	18
4.1.	Forplejning	18
4.2.	Kvindelige domfældte.....	19

4.3.	Børn og unge.....	20
4.4.	Lægebetjening mv.....	20
4.5.	Vold	21
4.6.	Præst	22
4.7.	Orientering om vilkår for opholdet.....	22
5.	Grønlandsk mad til Anstalten ved Herstedvester/Amtshospitalet Vordingborg, Grøn- lænderafdelingen	23
6.	Kriminalforsorgen i Frihed	25
7.	Adgangsvej til anstalten mv.....	26
8.	Fællessamtale med domfældte.....	26
8.1.	Udgang	26
8.2.	Kompetence	31
8.3.	Talsmandsordning	33
8.4.	Andet.....	33
9.	Gennemgang af rapporter	34
9.1.	Enrumsanbringelse.....	34
9.1.1.	Regelgrundlaget	34
9.1.2.	Anbringelse i enrum	35
9.1.2.1.	Foreløbig anbringelse i enrum.....	35
9.1.2.2.	Endelig anbringelse i enrum.....	36
9.1.3.	Ophør af enrumsanbringelse	41
10.	Opfølgning.....	41
11.	Underretning.....	42

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. I bemærkningerne til lovforslagets § 18 blev det forudsat at ombudsmanden foretager systematiske inspektioner af fængsler til opfyldelse af en anbefaling fra Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf.

Som et led i inspektionsvirksomheden foretog jeg og en af embedets øvrige medarbejdere den 20. august 1999 inspektion af Anstalten for domfældte i Aasiaat. Til stede under inspektionen var bl.a. anstaltsleder Jørn Ras Lønberg.

I forbindelse med inspektionen modtog jeg en rapport til gennemgang, jf. nærmere under punkt 9. nedenfor.

Jeg har tidligere den 13. september 1991 inspiceret Anstalten for domfældte i Aasiaat.

Inspektionen den 20. august 1999 bestod af en indledende samtale med anstaltslederen og ansatte. En ansat fra Kriminalforsorgen i Frihed var til stede under denne samtale. Inspektionen bestod endvidere af en fællessamtale med de domfældte, en rundgang i anstalten og en afsluttende samtale med anstaltslederen.

I tilslutning til inspektionen blev der udarbejdet

- et referat af 31. august 1999 af den indledende samtale,
- et referat af 1. september 1999 af samtalen med de domfældte og anstaltslederens efterfølgende bemærkninger og
- et notat af samme dato om iagttagelser mv. under rundgangen.

Med brev af 2. september 1999 sendte jeg det nævnte materiale til anstaltslederen idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller rettelser. Jeg har ikke modtaget bemærkninger eller rettelser fra anstaltslederen.

Referatet af samtalen med de domfældte blev den 2. september 1999 sendt til den af de domfældte der under samtalen havde fungeret som talsmand. De domfældte fik derved mulighed for at fremsætte eventuelle bemærkninger til referatet. Jeg har ikke modtaget nogen henvendelse fra denne eller andre domfældte.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Anstalten for domfældte i Aasiaat, Politimesteren i Grønland og Direktoratet for Kriminalforsorgen til eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som den foreløbige rapport måtte give anledning til. Jeg har ikke modtaget yderlige bemærkninger.

2. Bygningsmæssige forhold

Anstalten for domfældte i Aasiaat har på grund af til- og ombygning der blev afsluttet i 1997, ændret sig væsentligt siden inspektionen i 1991.

Anstalten er beliggende i en blå træbygning i udkanten af byen. Bygningskomplekset består af en oprindelig bygningsdel med kælder, en bygningsdel der forbinder den oprindelige del og en nybygning, og nybygningen. I den ene ende af nybygningen er der indrettet en bolig for anstaltslederen.

2.1. Celler

Den oprindelige bygningsdel indeholder en belægningsafdeling med 10 celler der er på ca. otte m².

Cellerne nr. 5, 6, 8, 9 og 10 blev besigtiget efter mit valg.

Cellerne er indrettet med briks, stol, skrivehylde, hylde, klædeskab, bord, vægskab, vask (med varmt og koldt vand), spejl, lamper, billedlister og radiator. De domfældte har mulighed for at medtage eget fjernsyn, radio og lignende. Der er mulighed for at modtage én fjernsynskanal (KNR).

Det er i cellerne et vindue med gardiner.

Det blev oplyst at den domfældte der bebor celle nr. 6, selv havde malet cellen. Han havde i den forbindelse haft valgfrihed mellem tre farver.

Inventaret i celle nr. 8 var placeret på en anden måde end inventaret i de øvrige celler. Placeringen var foretaget efter den domfældtes eget ønske og på en måde som den domfældte kan trives med. I cellen manglede et hjørne af spejlet.

I celle nr. 9 var der foruden et gardin også opsat et rullegardin.

Fra celle nr. 10 er der egen og direkte indgang til et badeværelse. Cellen anvendes primært af kvindelige domfældte. Cellen bærer præg af personlig indretning.

Jeg anmoder anstaltslederen om at oplyse hvorvidt de domfældtes madrasser er fremstillet af et brandhæmmende materiale, og hvorvidt der er opsat brandalarmer i alle celler.

Jeg henstiller til anstaltslederen at der foretages udskiftning af spejlet i celle nr. 8 såfremt dette ikke allerede er sket.

Cellerne og deres inventar fremstod i øvrigt pæne og velholdte. Jeg har ikke øvrige bemærkninger til cellerne eller celleinventaret.

2.2. Bade- og toiletforhold

Badeværelset der er en integreret del af celle nr. 10, blev besigtiget. Det er indrettet med toilet, vask, spejl, lamper og en bruseafdeling.

Væggene er beklædt med hvide fliser og gulvet med grå fliser.

Bade- og toiletrummet fremstod pænt og vedligeholdt.

2.3. Gangarealer

Gangarealet på belægningsafdelingen er udstyret med loftslamper. Væggene er malet beige, og gulvet er gråt. Dørene til cellerne er malet i forskellige farver. Der er ingen (anden) udsmykning af gangarealet.

For enden af gangarealet er der indrettet en telefonboks med en mønttelefon. Det blev oplyst at der kan lukkes for telefonen kl. 21.30 for at hindre forstyrrende op-ringninger udefra. I boksen er der opsat en lampe der manglede afskærmning.

Belægningsafdelingen er via en gang forbundet med en nybygning. Dette gangareal er på den ene side indrettet med vinduer der vender ud mod gårdtursarealet, og på den anden side med mindre depotrum (til arbejdstøj).

Der er umiddelbart uden for belægningsafdelingen adgang fra stueetagen til kælderetagen ad en trappe. Trappeskakten er ikke udsmykket.

De forskelligt farvede døre på selve belægningsafdelingen udgør efter min opfattelse en udsmykning i sig selv. Trappeskakten derimod kan efter min opfattelse friskes lidt op ved hjælp af udsmykning. Jeg henstiller til anstaltslederen at overveje en udsmykning af dette område.

Jeg henstiller endvidere, at den manglende afskærmning ved lampen i telefonboksen afhjælpes såfremt dette ikke allerede er sket.

Gangarealerne giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

2.4. Opholdsrum

I nybygningen er der indrettet en opholdsafdeling til brug for de domfældte. Afdelingen består af et aktivitetsrum, et grovkøkken og en spise-stue med åben adgang til et køkken.

Spisestuen er indrettet med spisebord med tilhørende stole samt med et sofaarrangement med blå, bløde sofaer, tilsvarende stole og bord. Der er opstillet fjernsyn og radio. Der er endvidere hængt enkelte billeder op på væggene. I spisestuen er der potteplanter.

Køkkenet er indrettet med bl.a. skabe, bord, vask, opvaskemaskine, køleskab og komfur med emhætte.

Grovkøkkenet er indrettet med skabe og vask. Det blev oplyst at det havde været hensigten at de domfældte skulle kunne partere en sæl i grovkøkkenet. Lokalet er imidlertid ikke blevet udstyret med et gulvafløb, hvorfor partering må foregå andetsteds.

Aktivitetsrummet er indrettet med et bordtennisbord, en motionscykel og en dart-skive.

Loft og vægge i opholdsafdelingen er hvide og gulvet grågrønlige. Der er ophængt gardiner.

Opholdsafdelingen, der – som det fremgår – indeholder et aktivitetsrum, gjorde et udmærket indtryk.

Jeg anmoder anstaltslederen om at oplyse hvorvidt der forefindes spil til udlån til de domfældte til brug f.eks. i opholdsrummet.

2.5. Gårdtursareal

Gårdtursarealet er et mindre og ikke-sikret område. Der er opsat en basketballkurv.

Arealet er placeret mellem anstaltens bygningsdele således at bygningsfløjenes mure, der er træbeklædte og malet blå, danner tre af siderne i gården.

Det ville naturligvis være ønskeligt om der på gårdtursarealet var mulighed for boldspil. Umiddelbart har jeg imidlertid ikke tilstrækkeligt grundlag for at henstille en udvidelse af arealet. Gårdtursarealet giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

2.6. Fritidsrum

I kælderetagen under den oprindelige bygningsdel er der indrettet et hobbyværksted der efter det oplyste primært bruges om vinteren. Lokalet indeholder også anstaltens oliebeholder.

Værkstedet giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.7. Vaskefaciliteter

I kælderetagen er der indrettet en vaskeafdeling. Der er i et lokale opstillet en vaske maskine og en tørretumbler.

Det fremgår af anstaltslederens bestemmelser af 23. november 1998 om ordensregler for opholdet i anstalten at der i anstalten er mulighed for at få vasket privat beklædning, og at arbejdstøj kan vaskes dagligt.

I et tilstødende, større lokale er der en vask, sammenlægningsborde, strygebræt og strygejern. En væglampe manglede afskærmning. Det blev under inspektionen oplyst at afskærmningerne ikke kan fås længere.

Det blev endvidere oplyst at det større lokale ønskes ændret til møderum for personalet med arkiv.

Jeg henstiller til anstaltslederen at foranledige at den manglende afskærmning ved lampen afhjælpes – eventuelt ved udskiftning af hele lampen.

Vaskeafdelingen giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

2.8. Observationsafdeling

I kælderetagen er der indrettet en observationsafdeling med toilet og celle.

Observationscellen er udstyret med en fastmonteret seng. Der er ikke andet celleinventar.

Cellen er udstyret med gulvvarme, røgalarm og cellekald. Der er opsat en lampe bag en tyk glasplade. Denne plade manglede et hjørne. Cellens vindue er på den udvendige side udstyret med trælameller der er placeret på skrå.

Cellen er malet i lyse farver.

Det blev under inspektionen oplyst at cellen aldrig er blevet brugt.

For så vidt angår glaspladen foran lampen, går jeg ud fra at den vil blive udskiftet hvis det skønnes at den kan udgøre en sikkerhedsrisiko.

Toiletrummet, der er beklædt med hvide fliser til omtrent hovedhøjde, er indrettet med et toilet og en vask med et spejl og en lampe. Også her manglede lampeafskærmningen.

Jeg henstiller til anstaltslederen at foranledige at den manglende afskærmning ved lampen afhjælpes – eventuelt ved udskiftning af hele lampen.

Jeg har ikke andre bemærkninger til toiletrummet.

I forbindelse med en inspektion som jeg i 1993 foretog af Anstalten for domfældte i Qaqortoq, meddelte Direktoratet for Kriminalforsorgen i brev af 31. marts 1995 ombudsmanden at Politimesteren i Grønland over for direktoratet havde foreslået at (den tidligere eksisterende) sikringscelle i (også) Anstalten for domfældte i Aasiaat blev indrettet som observationscelle i overensstemmelse med de indretningsmæssige krav der stilles med hensyn til indretning og udstyr af observationsceller i de danske anstalter. Direktoratet oplyste endvidere at direktoratet havde tilsluttet sig politimesterens indstilling.

Den 6. april 1995 tog ombudsmanden det oplyste om indretning af observationscelle i den celle i anstalten der hidtil havde været benyttet som ”sikringscelle”, til efterretning.

I forbindelse med ombudsmandens behandling af en anden sag (Direktoratet for Kriminalforsorgens sag j.nr. 4.k.97-1331-357) har Direktoratet for Kriminalforsorgen i brev af 19. oktober 1998 meddelt ombudsmanden at der da var bestilt cel-

leinventar mv. til bl.a. observationsceller i Grønland, og at direktoratet samtidig havde anmodet de grønlandske anstalter om at ombygge og indrette sikrings- og observationscellerne i henhold til de regler der gælder for indretning af sikrings- og observationsceller i de danske fængsler (dog med dispensation fra disse regler i et vist omfang for så vidt angår Anstalten for domfældte i Nuuk). Det fremgår af det materiale som direktoratet i den forbindelse sendte til ombudsmanden, at bord og bæk blev bestilt hos arbejdsdriften den 22. juli 1998.

Af Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse af 27. maj 1994 vedrørende nye regler om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering mv. fremgår det under punkt 2 at direktoratet finder at bl.a. observationsceller bør indrettes og udstyres efter standarder der er foreslået af en arbejdsgruppe vedrørende anvendelse af sikringscelle i Kriminalforsorgens anstalter og arresthuse. Arbejdsgruppen afgav i november 1992 en indstilling om sikringsceller og observationsceller. I indstillingen med tilhørende bilag (bilag 6) er det anført at inventaret i en observationscelle begrænses til en fastspændt vægbriks og et møbel bestående af bord og stol der fastspændes til gulvet. For så vidt angår bord og stol, skal der være tale om et samlet møbel der er fremstillet af massivt træ med afrundede hjørner.

Oplysningerne dels i Direktoratet for Kriminalforsorgens brev af 31. marts 1995, dels om ombygning af anstalten i Qaqortoq i 1995/1996 og af anstalten i Aasiaat i 1997 har givet anledning til en vis undren over at direktoratet tilsyneladende først i oktober 1998 har anmodet de grønlandske anstalter om at ombygge og indrette sikrings- og observationscellerne i henhold til de regler der gælder for indretning af sikrings- og observationsceller i de danske fængsler.

Jeg har i forbindelse med min inspektion af Anstalten for domfældte i Qaqortoq anmodet Direktoratet for Kriminalforsorgen om nærmere oplysninger om dette spørgsmål.

Som det fremgår af det der er anført ovenfor, blev det i forbindelse med inspektionen konstateret at observationscellen ikke er udstyret med et møblement der består af bord og stol.

Det er beklageligt at anstaltens observationscelle ikke er udstyret forskriftsmæssigt. Jeg anmoder anstaltslederen om en udtalelse om årsagen hertil. Hvis forholdet på nuværende tidspunkt ikke er bragt i orden, henstiller jeg at observationscellen snarest muligt bringes i forskriftsmæssig stand. Jeg beder om underretning når forholdet er bragt i orden.

2.9. Øvrige lokaler

Anstaltens øvrige lokaler fordeler sig på et anstaltslederkontor, et vagtkontor med tekøkken, to vagtlokaler, et badeværelse og et kontor- og venterum til brug for Kriminalforsorgen i Frihed.

Jeg har ingen bemærkninger til disse lokaliteter.

Anstalten har endvidere en stor fryser til opbevaring af fangst med adgang udefra. Det blev oplyst at adgangen til fryseren om vinteren kan være besværliggjort på grund af sne der hindrer en åbning af døren til fryserummet.

2.10. Hundehold

Anstalten har et hundehold på 10 hunde.

3. Arbejde mv., undervisning og fritid

3.1. Arbejde mv.

Det blev oplyst at to domfældte på tidspunktet for inspektionen var i beskæftigelse på Sømandshjemmet, en domfældt arbejdede som smed, en domfældt gik i skole (voksenuddannelse), to domfældte var fiskere, og tre domfældte arbejdede i anstalten (gangmand, hundemand og rengøring).

Efter bestemmelsen i § 103, stk. 1, 1. pkt., i den grønlandske kriminallov skal den dømte så vidt muligt beskæftiges med arbejde hvortil han er egnet, eller i det omfang det findes formålstjenligt, oplæres i et for ham passende erhverv.

Efter bestemmelsen i § 12, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 239 af 1. april 1999 om anstaltsophold i Grønland har de domfældte pligt til at påtage sig beskæftigelse efter anstaltens bestemmelse. Efter bekendtgørelsens § 35, stk. 1, finder de forudgående bestemmelser tillige anvendelse på tilbageholdte i det omfang hensynet til sikringen af tilbageholdelsens formål eller hensynet til sikringen af opretholdelse af orden og sikkerhed i anstalten gør det nødvendigt, og det er foreneligt med tilbageholdelsens formål. § 35 henviser herved til kapitel 5, § 18 d, i lov om rettens pleje i Grønland.

Efter bestemmelsen i § 1, stk. 1, i anstaltslederens bestemmelser af 23. november 1998 vedrørende beskæftigelse af anstaltens domfældte har alle domfældte og tilbageholdte pligt til at påtage sig beskæftigelse efter anstaltens bestemmelser.

Jeg har i forbindelse med min inspektion af Anstalten for domfældte i Nuuk anmodet Politimesteren i Grønland om en udtalelse til spørgsmålet om hvorvidt tilbageholdte i anstalten har arbejdspligt. Når jeg har modtaget politimesterens udtalelse, vil jeg tage stilling til hvorvidt jeg har grundlag for at foretage mig noget i

relation til den nævnte anstaltslederbestemmelse i forbindelse med inspektionen af Anstalten for domfældte i Aasiaat.

I forbindelse med inspektionen af Anstalten for domfældte i Qaqortoq i 1993 rejste jeg over for Direktoratet for Kriminalforsorgen spørgsmålet om bl.a. anstaltens beskæftigelsestilbud til de domfældte. I brevet af 31. marts 1995 oplyste direktoratet om dette spørgsmål bl.a. følgende:

”Som anført finder Politimesteren i Grønland og direktoratet det mest hensigtsmæssigt og bedst stemmende med kriminalloven, at der ikke søges etableret egentlige produktionsværksteder i selve anstalterne. Det bør først og fremmest tilstræbes, at de anbragte beskæftiges og uddannes uden for anstaltens regi. Såfremt dette ikke er muligt, er direktoratet imidlertid enig i, at der så vidt muligt skal tilbydes de anbragte anden beskæftigelse. Sådant beskæftigelse består dels i deltagelse i det traditionelle fiskeri- og fangererhverv, dels i udførelse af service- og vedligeholdelsesopgaver (såkaldt økonomiarbejde) på anstalterne. Hertil kommer projektorienterede ad hoc-opgaver med tilknytning til disse hovedbeskæftigelser. Der kan i varierende omfang være knyttet elementer af oplæring/uddannelse til beskæftigelsen.

Direktoratet finder, at den fremtidige beskæftigelse, der ikke kan ske uden for anstaltens regi, også fremover skal være baseret på disse former for beskæftigelse. Direktoratet finder dog samtidig, at der kan være behov for at gennemføre beskæftigelsen i en mere struktureret form, end det i nogle tilfælde sker nu. Det bør således tilstræbes, at der sker en mere systematisk planlægning af beskæftigelsen af den enkelte. Direktoratet finder således for eksempel, at der bør lægges planer for de enkelte indsatte med henblik på at sikre tilbud om relevant beskæftigelse i et omfang svarende til en normal arbejdsuge. Beskæftigelsen kan eventuelt have vekslende indhold af økonomiarbejde, fangstture og projektopgaver.

...

Direktoratet agter at drøfte de nævnte spørgsmål med Politimesteren i Grønland og de grønlandske anstaltsledere”.

I brev af 6. april 1995 tog ombudsmanden det oplyste til efterretning og udbad sig samtidig underretning om hvad resultatet bliver af drøftelserne med Politimesteren i Grønland og de grønlandske anstaltsledere.

Ombudsmanden har herefter i en række skrivelser modtaget meddelelser om spørgsmålet fra Direktoratet for Kriminalforsorgen. Direktoratet har i et brev af 20. september 1999 oplyst at der er nedsat en arbejdsgruppe der har til opgave at overveje hvorledes der kan etableres en mere struktureret beskæftigelse/aktivering i anstalterne i Grønland. Arbejdet skulle være afsluttet senest den 1. juli 2000. Direktoratet har senere meddelt at arbejdsgruppens arbejde først bliver færdigt i september måned 2000.

På den baggrund og da beskæftigelsessituationen for de domfældte tilsyneladende på tidspunktet for inspektionen var gunstig i Aasiaat, foretager jeg mig ikke noget vedrørende spørgsmålet om beskæftigelsestilbud til de domfældte i Anstalten for domfældte i Aasiaat i relation til denne inspektion.

Det blev under inspektionen oplyst at de domfældte modtager tariffaseret løn der indsættes på en bankkonto.

Af § 9 i anstaltslederens bestemmelser om ordensregler for opholdet i anstalten fremgår det at den domfældte af arbejdspengene betaler til kost og logi. Det er anført at beløbet fastsættes af Politimesteren i Grønland.

Under inspektionen blev det oplyst at de domfældte der er i beskæftigelse på Sømandshjemmet, er fritaget for betaling af kost da de skal betale for kosten på arbejdspladsen.

Det står mig ikke klart hvorvidt der er tale om en fuldstændig fritagelse, og hvorvidt de domfældte der er i beskæftigelse på Sømandshjemmet, modtager al forplejning på arbejdspladsen. Jeg beder anstaltslederen oplyse nærmere herom.

Det blev endvidere oplyst at en domfældt der er gangmand, ikke skal betale for kost og logi da hans indtægt ikke overstiger 511 kr.

For så vidt angår et spørgsmål om lommepenge, blev det oplyst at der udbetales lommepenge med 365 kr. om ugen.

Det fremgår af § 9 i anstaltslederbestemmelsen der er nævnt ovenfor, at lommepengenes størrelse er afhængig af hvorvidt den domfældte er i arbejde i eller uden for anstalten eller er arbejdsledig. Jeg går derfor ud fra at lommepenge i en størrelsesorden af 365 kr. udbetales til de domfældte der er i beskæftigelse uden for anstalten.

Det blev også oplyst at der i anstalten er indført en model hvorefter lommepenge til gangmænd udbetales med 511 kr. Baggrunden herfor er efter det oplyste at en gangmand arbejder mandag til søndag.

I forbindelse med udbetaling af lommepenge modtager de domfældte en udskrift af deres konto.

Efter oplysning fra anstaltslederen er der et restbeløb på ca. 300 kr. om ugen til rådighed for de domfældte. Det sker efter det oplyste sjældent at anstalten afslår de domfældtes ønsker om udbetaling af penge til hjælp til de domfældtes familier eller til indkøb af goder til de domfældte selv. De domfældte modtager ikke løslælsespenge, og de motiveres derfor fra anstaltens side til selv at foretage en opsparring.

3.2. Undervisning

Det blev oplyst at al undervisning foregår uden for anstalten, og at Aasiaat er en by med en del uddannelsespladser.

Jeg har ikke grundlag for at foretage mig noget vedrørende dette spørgsmål.

3.3. Fritid

Det blev anført at de domfældte om sommeren går på jagt og fiskeri. De domfældte sejler efter det oplyste mere end professionelle fangere, og fangsten er stor. Herudover spiller de domfældte bold.

Om vinteren har de domfældte mulighed for at deltage i sports- og fritidsaktiviteter i byen. De kan således to gange om ugen spille fodbold eller hockey i en gymnastiksal uden for anstalten. I anstalten har de domfældte desuden mulighed for at benytte en motionscykel og en romaskine ligesom de har mulighed for at spille bordtennis, dart og kort.

Efter bestemmelsen i § 15, stk. 1, i bekendtgørelsen om anstaltsophold i Grønland skal de domfældte have passende muligheder for at holde sig orienteret ved avislæsning, gennem radio, tv mv. Der skal være adgang til lån af bøger og tidsskrifter og så vidt muligt være tilbud om fritidsundervisning og forskellige former for sportsudøvelse.

Jeg anmoder anstaltslederen om at oplyse dels hvori de domfældtes mulighed for at orientere sig ved avislæsning består, dels hvori adgangen for de domfældte til lån af bøger og tidsskrifter består.

Jeg har i øvrigt ingen bemærkninger til det oplyste om fritidstilbuddene.

4. Andre forhold

4.1. Forplejning

Det blev oplyst at de domfældte får mad fra Sømandshjemmet i Aasiaat. De domfældte er tilfredse med kosten om end den efter det oplyste kan være lidt ensartet. Anstalten betaler 25.000 til 30.000 kr. om måneden til Sømandshjemmet for forplejningen.

I jagtsæsonen er der to dage om ugen selvforplejning, og forplejningen består da af grønlandsk mad. Der er et ønske om at indføre selvforplejning to dage om ugen hele året. Der blev i forbindelse med fremførelsen af dette ønske gjort opmærksom på at anstalten ved ombygningen blev udstyret med et nyt køkken. Efter anstaltens opfattelse ser Direktoratet for Kriminalforsorgen ikke velvilligt på et sådant ønske da det vil afstedkomme et krav om højere løn til anstaltspersonalet.

Det blev oplyst at spørgsmålet om indførelse af selvforplejning er blevet inddraget i en arbejdsgruppe vedrørende alternativ beskæftigelse.

I forbindelse med min forudgående inspektion af Anstalten for domfældte i Qaqortoq blev der også udtrykt ønske om indførelse af selvforplejning, og da i form af fuldstændig selvforplejning.

Jeg anmoder Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse hvorvidt spørgsmålet om selvforplejning er undergivet arbejdet i den nævnte arbejdsgruppe. I bekræftende fald anmoder jeg om underretning om resultatet af arbejdsgruppens arbejde og direktoratets stillingtagen. I benægtende fald beder jeg direktoratet om at overveje ønsket om indførelse af selvforplejning i anstalterne for domfældte i henholdsvis Qaqortoq og Aasiaat og meddele mig resultatet af sådanne overvejelser.

Af § 10, stk. 1, i anstaltslederens bestemmelser om ordensregler for opholdet i anstalten fremgår det at tilbageholdte, domfældte som er enrumsanbragt, og domfældte der ikke har opnået ret til udgang, har mulighed for at foretage indkøb af nydelsesmidler, toiletartikler m.m. ved at rette henvendelse til personalet, som så ved lejlighed vil foretage disse indkøb.

Det blev imidlertid oplyst at de domfældte der ikke er i beskæftigelse uden for anstalten, har mulighed for at foretage indkøb i byen hver formiddag inden kl. 12. De domfældte der er enrumsanbragt, har mulighed for at lade andre domfældte eller personalemedlemmer foretage indkøb, eller de kan foretage indkøb i ledsagelse af personalet.

Jeg forstår det sådan at domfældte der er enrumsanbragt, har en lempeligere adgang til at foretage indkøb end det der fremgår herom af ordensreglerne, idet indkøb tillige – går jeg ud fra efter omstændigheder – kan foretages i ledsagelse af personalet.

4.2. Kvindelige domfældte

I Anstalten for domfældte i Aasiaat indsættes såvel mænd som kvinder. På tidspunktet for inspektionen var der indsat to kvinder i anstalten.

Det blev oplyst at kønsfællesskabet mellem de domfældte i anstalten ikke volder problemer, og at kvinderne i anstalten kan være i fred for de mandlige domfældte.

Jeg har ikke grundlag for at foretage mig noget vedrørende spørgsmålet om kønsfællesskab i anstalten idet jeg går ud fra at anstaltslederen til stadighed er opmærksom på om der opstår særlige problemer.

4.3. Børn og unge

Det blev oplyst at der aldrig har været dels domfældte under 18 år indsat i anstalten, dels domfældte indsat med spædbørn. På tidspunktet for inspektionen var en af de kvindelige domfældte gravid.

Efter bestemmelsen i § 7, stk. 1, i bekendtgørelsen om anstaltsophold i Grønland kan de domfældte have deres børn hos sig under anbringelsen indtil børnene er fyldt et år. Hvis det må anses for stemmende med barnets tarv, kan anstaltens leder give tilladelse til at barnet forbliver hos den domfældte ud over dette tidspunkt, jf. bestemmelsens stk. 2.

Jeg har ikke grundlag for at foretage mig noget vedrørende spørgsmålet.

4.4. Lægebetjening mv.

Det blev oplyst at narkotika udgør et meget lille problem i anstalten, og at der i så fald er tale om hash. Anstalten kender derfor ikke til nedtrapning af domfældte.

Anstalten har ingen anstaltslæge og har ikke en beholdning af stærkere medicin end pamol, der efter det oplyste svarer til codimagnyl. Hvis en domfældt har behov for medicin, ordineres den af sygehuset, der samtidig giver anstalten nærmere instruks.

Det blev oplyst at de domfældte ved indsættelsen undersøges på sygehuset.

Efter bestemmelsen i § 10, stk. 1 og 2, i bekendtgørelsen om anstaltsophold i Grønland skal de domfældte have tilbud om lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand. Desuden skal personalet i tilfælde hvor en domfældt ønsker læge tilkaldt, uden ophold underrette læge eller sygeplejerske.

Af § 5, stk. 1 og 2, i anstaltslederens bestemmelser om ordensregler for opholdet i anstalten fremgår det at en domfældt snarest efter indsættelsen vil blive fremstillet for en læge som vil foretage en almindelig helbredsundersøgelse. Det fremgår endvidere at lægeordineret medicin og alt håndkøbsmedicin skal opbevares ved personalets foranstaltning i et aflåst skab hvorfra det kan udleveres efter behov.

Fra min inspektion af Anstalten for domfældte i Qaqortoq er jeg bekendt med at anstaltslederen dér har fastsat ordensregler hvorefter de domfældte snarest efter indsættelsen vil blive tilbudt fremstilling på byens sygehus med henblik på en vurdering af behovet for en egentlig helbredsundersøgelse.

Jeg anmoder anstaltslederen om en udtalelse om baggrunden for at domfældte i Anstalten for domfældte i Aasiaat efter anstaltens ordensregler vil blive fremstillet for en læge. Jeg anmoder også om en udtalelse om hvorledes anstalten forholder sig i tilfælde af at en domfældt ikke ønsker at blive fremstillet for en læge.

Idet jeg går ud fra at anstalten i øvrigt forholder sig i overensstemmelse med de nævnte regler i såvel anstaltsbekendtgørelsen som anstaltslederens ordensbestemmelser, har jeg ikke grundlag for at foretage mig videre vedrørende dette spørgsmål.

4.5. Vold

Det blev oplyst at der sjældent er tale om vold de domfældte indbyrdes, og at de domfældte aldrig udøver vold mod personalet.

Jeg har ikke grundlag for at foretage mig noget.

4.6. Præst

Det blev oplyst at de domfældte der ønsker at deltage i en gudstjeneste, kan få tilladelse til udgang dertil. Præsten i Aasiaat har efter det oplyste ikke aflagt besøg i anstalten i de seneste 20 til 25 år.

Efter bestemmelsen i § 8 i bekendtgørelsen om anstaltsophold i Grønland skal den domfældte have adgang til at modtage besøg af en præst, prædikant, menighedsforstander eller lignende fra det trossamfund han tilhører.

Af bestemmelsen i § 4 i anstaltslederens ordensregler fremgår det at en domfældt der ønsker en samtale med en præst, kan rette henvendelse derom til personalet.

Idet jeg går ud fra dels at anstaltslederens ordensbestemmelser tillige omfatter muligheden for en samtale med de persongrupper der er anført i anstaltsbekendtgørelsens § 8, dels at anstalten forholder sig i overensstemmelse med de nævnte regler, foretager jeg mig ikke noget vedrørende spørgsmålet.

4.7. Orientering om vilkår for opholdet

Efter bestemmelsen i § 2 i anstaltsbekendtgørelsen skal de domfældte ved indsættelsen orienteres om forholdene i anstalten og vejledes om reglerne for opholdet.

Efter bestemmelsen i § 2, stk. 1, i anstaltslederens bestemmelser om ordensregler for opholdet i anstalten bliver der ved indsættelsen afholdt en ankomstsamtale med deltagelse af den domfældte, det tjenestegørende personale og anstaltslederen. Efter stk. 2 i den samme bestemmelse bliver der inden for otte dage efter indsættelsen afholdt en førstegangssamtale mellem den domfældte og Kriminalforsorgen i Frihed.

Det blev oplyst at de domfældte ved indsættelsen orienteres om deres rettigheder og vilkårene for opholdet. Under samtalen med Kriminalforsorgen i Frihed drøftes bl.a. spørgsmål om prøveløsladelse og udstationering. Det blev i den forbindelse anført at en skriftlig vejledning er under udarbejdelse.

Det blev herudover oplyst at hver enkelt domfældt tildeles en kontaktperson blandt personalet til varetagelse af den domfældtes interesser.

Jeg går ud fra at anstalten forholder sig i overensstemmelse med anstaltsbekendtgørelsens § 2 ved den mundtlige vejledning. Jeg anmoder anstaltslederen om at sende mig en kopi af den skriftlige vejledning når den foreligger.

5. Grønlandsk mad til Anstalten ved Herstedvester/Amtshospitalet Vordingborg, Grønlænderafdelingen

Under inspektionen henviste jeg til ønsket hos de indsatte i Anstalten ved Herstedvester og indlagte på Amtshospitalet Vordingborg, Grønlænderafdelingen, om at modtage grønlandsk mad. Jeg forstod det sådan at anstalten – så vidt det er muligt – vil sende grønlandsk mad til Danmark.

I forbindelse med min inspektion af Anstalten for domfældte i Qaqortoq fik jeg udleveret Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 34 af 17. december 1996 om fritidsjagtbeviser, anstaltens brev af 6. november 1996 til Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug og Politimesteren i Grønlands breve af henholdsvis den 7. november 1996 og den 2. januar 1997 til anstalten (orienteringsbreve af politimesterens breve af de samme datoer til Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug).

Det fremgår af Hjemmestyrets bekendtgørelse at ikke-erhvervsmæssig fangst, jagt og fiskeri kun må drives af personer med tilladelse dertil fra Landsstyret, og at Landsstyret kun kan dispensere fra reglerne i bekendtgørelsen hvis hensynet til videnskabelige undersøgelser tilsiger det.

Af Politimesteren i Grønlands brev af 7. november 1996 fremgår bl.a. følgende:

”I henhold til Kriminallovens § 103, stk. 1, er det endvidere en væsentlig del af de intentioner, der ligger i kriminalloven omkring fuldbyrdelse af anstaltsdomme, at den domfældte skal bevare sin tilknytning til det grønlandske samfund igennem beskæftigelse under fuldbyrdelsesforløbet som alt-overvejende hovedregel udenfor anstalten, og det vil derfor være i strid med kriminallovens intentioner omkring resocialisering af de domfældte, såfremt de domfældtes adgang hertil indskrænkes. Navnlig i anstalterne i Aasiaat og Qaqortoq er beskæftigelsesmulighederne for de domfældte udenfor anstalterne meget begrænsede, og adgangen for de domfældte til under opholdet i anstalten at udøve jagt og fiskeri er derfor en meget væsentlig del af de beskæftigelsesmuligheder, som forefindes i anstalterne. Der er således ikke blot tale om, at adgangen til jagt og fiskeri har en rekreativ værdi, men denne adgang har derudover tillige en meget væsentlig resocialiserende og beskæftigelsesmæssig effekt. Udover, at det vil medføre en betydelig og unødvendig administration, såfremt hver enkelt domfældt skal søge et fritidsjagtbevis for at kunne udøve jagt under sit anstaltsophold, vil det tillige medføre væsentlige indskrænkninger i anstaltens mulighed for at udføre det resocialiserende arbejde, som er af vital betydning for en positiv effekt af et anstaltsophold, idet en del af de domfældte muligvis ikke vil opfylde betingelserne for selv at opnå fritidsjagtbevis. Man kan derfor befrygte, at en indskrænkning i disse muligheder vil medføre en forøgelse af risikoen for recidiv til ny alvorlig kriminalitet for de domfældte, hvilket ikke vil være i det grønlandske samfunds interesser.

Såfremt direktoratet måtte fastholde, at der ikke længere skal kunne udstedes erhvervsjagtbeviser til de grønlandske anstalter, vil dette derfor efter min opfattelse have nogle meget negative konsekvenser, uden at man derved opnår en varetagelse af de formål, som lovgivningen vedrørende jagt og fangst tilsiger. I den forbindelse bør der efter min opfattelse også lægges vægt på, at jagten fra de grønlandske anstalter kun i helt ubetydelig grad har indvirkning på bestandene af de grønlandske fangst- og jagtdyr.”

I forbindelse med inspektionen af Anstalten for domfældte i Qaqortoq har jeg udtrykt forståelse for at det er forbundet med meget store vanskeligheder for anstalten at imødekomme ønsket fra indsatte i Anstalten ved Herstedvester og indlagte på Amtshospitalet Vordingborg, Grønlænderafdelingen, om at modtage grønlandsk mad.

Jeg kan forstå at det også for Anstalten for domfældte i Aasiaat er forbundet med meget store vanskeligheder at imødekomme det nævnte ønske.

Under inspektionen oplyste anstalten imidlertid at Direktoratet for Kriminalforsorgen havde givet anstalten tilsagn om at ville undersøge mulighederne for en eventuel dispensation til anstalten således at anstalten vil kunne sende forsyninger af grønlandsk mad til de nævnte steder.

Jeg udbeder mig underretning fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om hvad der måtte være foretaget i den anledning.

I forbindelse med inspektionen af Anstalten for domfældte i Qaqortoq har jeg endvidere udtalt at jeg i øvrigt går ud fra at arbejdsgruppen der har til opgave at overveje hvorledes der kan etableres en mere struktureret beskæftigelse/aktivering i anstalterne i Grønland (jf. ovenfor under punkt 3.1.), har opmærksomheden rettet mod den problemstilling der fremgår af politimesterens brev af 7. november 1996, og – om fornødent – retter henvendelse til hjemmestyremyndighederne. (Dette har jeg gjort Direktoratet for Kriminalforsorgen bekendt med ved fremsendelse af rapporten vedrørende Anstalten i Qaqortoq til direktoratet.)

6. Kriminalforsorgen i Frihed

Kriminalforsorgen har indrettet et kontor i anstalten. Herfra forestås den forsorgsmæssige betjening af de domfældte.

Som anført ovenfor under punkt 4.7. afholdes der inden for otte dage efter indsættelsen en førstegangssamtale mellem den domfældte og Kriminalforsorgen i Frihed, jf. § 2, stk. 2, i anstaltslederens bestemmelser om ordensregler for opholdet i anstalten. Hvis en domfældt herudover ønsker en samtale med kriminalforsorgen, skal der ske henvendelse herom til personalet, jf. § 4 i de nævnte bestemmelser.

7. Adgangsvej til anstalten mv.

Der blev fra anstaltens side udtrykt ønske om etablering af en vej om bag ved bygningen således at der kan skabes bedre adgangsforhold til anstaltens store fryser hvori fangsten opbevares. Det blev samtidig oplyst at Direktoratet for Kriminalforsorgen havde afslået en ansøgning herom.

Jeg må henvise anstalten til at rette en fornyet ansøgning herom til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Herefter foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Det blev oplyst at der langs bygningen er etableret en grøft for at hindre vand i at trænge ind i kælderen. Ordningen – kan jeg forstå – har imidlertid ikke været uden problemer da sneen i grøften om vinteren fryser til, hvorefter vandet efter det oplyste løber over den frosne grøft og ned i kælderen.

Jeg må henvise anstalten til at rette henvendelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen om forholdet.

8. Fællessamtale med domfældte

Som et led i inspektionen havde jeg en samtale med ni domfældte. Samtalen blev efter de domfældtes ønske gennemført som en fællessamtale hvor en af de domfældte fungerede som talsmand idet den sædvanlige talsmand ikke var til stede i anstalten.

8.1. Udgang

Den fungerende talsmand anførte at Anstalten for domfældte i Aasiaat er en meget lukket anstalt set i forhold til de to andre anstalter. Han oplyste at domfældte i An-

stalten for domfældte i Nuuk har adgang til udgang søndag, mandag, tirsdag og torsdag aften, og at der herudover er adgang til i to timer at foretage indkøb. I Anstalten for domfældte i Aasiaat er der derimod, oplyste han, kun adgang til udgang tirsdag, torsdag og søndag aften. Der er ikke adgang til udgang med henblik på indkøb.

Under en efterfølgende samtale med anstaltslederen blev det oplyst at de domfældte i anstalterne i Grønland har adgang til udgang i tidsmæssigt det samme omfang. Tidspunkterne kan være fastsat på forskellige dage. I Anstalten for domfældte i Aasiaat har de domfældte tilladelse til udgang tirsdag og torsdag om aftenen mellem kl. 19.00 og kl. 21.30. Herudover har de domfældte tilladelse til udgang henholdsvis lørdag eftermiddag mellem kl. 13.00 og kl. 17.00 og søndag mellem kl. 09.00 og kl. 21.00. De domfældte der arbejder på de fastsatte udgangstidspunkter, kan få tilladelse til udgang på tidspunkter hvor der i øvrigt normalt ikke er adgang til udgang.

I forbindelse med mine inspektioner af anstalterne for domfældte i henholdsvis Qaqortoq, Nuuk og Aasiaat har jeg modtaget de bestemmelser som er fastsat af de respektive anstaltsledere, om bl.a. tilladelse til udgang for anstaltens domfældte.

Det fremgår af disse anstaltslederbestemmelser at domfældte i de tre anstalter har adgang til udgang på lørdage mellem kl. 13.00 og kl. 17.00 og på søndage mellem kl. 09.00 og kl. 12.00 og mellem kl. 13.00 og kl. 17.00.

I anstalterne for domfældte i henholdsvis Qaqortoq og Aasiaat har de domfældte endvidere adgang til udgang på søndage mellem kl. 18.30 og kl. 21.30. Domfældte i Anstalten for domfældte i Nuuk har ikke adgang til udgang på søndag aften, jf. umiddelbart nedenfor.

I anstalterne for domfældte i henholdsvis Qaqortoq og Aasiaat har de domfældte adgang til aftenudgang henholdsvis på mandage og onsdage og på tirsdage og torsdage fra kl. 18.30 til kl. 21.30. I Anstalten for domfældte i Nuuk har de domfældte adgang til aftenudgang på mandage og tirsdage samt på torsdage fra kl. 18.30 til kl. 21.30. Jeg forstår det sådan at adgangen til udgang i Anstalten for domfældte i Nuuk på torsdag aftener kompenserer for den manglende adgang til aftenudgang på søndage.

Det tidsmæssige omfang af adgangen til udgang i de tre anstalter er således det samme.

Efter bestemmelsen i § 2, stk. 1, 2. pkt., i Politimesteren i Grønlands bestemmelser af 1. april 1999 om udgang og udstationering fra anstalterne i Grønland kan der meddeles tilladelse til udgang fra anstalten for et kortere tidsrum til deltagelse i fritidsaktiviteter eller foretagelse af besøg mv. Efter stk. 2 i den samme bestemmelse meddeles tilladelse til udgang i henhold til stk. 1, 2. pkt., normalt som tilladelse til dagudgang og tilladelse til aftenudgang. Den domfældte vil i almindelighed kunne opnå tilladelse til dagudgang efter fire ugers ophold i anstalten og tilladelse til aftenudgang efter otte ugers ophold i anstalten. Efter bestemmelsens stk. 5 kan anstaltslederen i øvrigt fastsætte nærmere regler om udgang.

De respektive anstaltslederbestemmelser indeholder følgende regler om særudgange:

Anstalten for domfældte i Nuuk:

” ...

- 1.2. Domfældte uden disciplinærforhold og tilladelse til dagudgang, opnår efter en måneds indsættelse tilladelse til særudgang.

...

§ 4.1. Domfældte med tilladelse til særudgange, kan efter vagtlederens bestemmelse sendes på særudgang i tidsrummet kl. 06.00 til 17.00 på hverdage incl. lørdage.

4.2. Særudgange kan gives af 2 til 3 timers varighed til følgende aktiviteter:

A. Konkrete aftaler som omfatter læge, tandlæge, jobsøgning og samtaler med offentlige myndigheder.

B. Sociale udgange som omfatter indkøb, besøg i byen, bogbytning på biblioteket og lignende aktiviteter.

4.3. Særudgange i henhold til § 4.2. A kan gives i tidsrummet fra kl. 06.00 til kl. 17.00, og særudgange i henhold til § 4.2.B kan kun gives i tidsrummet fra kl. 14.10 til kl. 17.00.

...”

Anstalten for domfældte i Qaqortoq:

”...

1.2. Domfældte uden disciplinærforhold kan opnå tilladelse til dagudgang efter 4 ugers ophold, og tilladelse til aftenudgang efter 8 ugers ophold i anstalten.

...

§ 4. Domfældte kan i særlige tilfælde få tilladelse til særudgang. Tilladelsen gives af anstaltslederen.

4.2. Særudgange kan gives af 2 til 3 timers varighed til følgende aktiviteter:

A. Konkrete aftaler som omfatter læge, tandlæge, jobsøgning og samtaler med offentlige myndigheder.

B. Sociale udgange som omfatter indkøb, besøg i byen, bogbytning på biblioteket og lignende aktiviteter.

...”

Anstalten for domfældte i Aasiaat:

”§ 1. Tilladelse til udgang opnås i henhold til § 2, stk. 2, i Bestemmelser om udgang og udstationering fra anstalterne i Grønland, fastsat af Politimesteren i Grønland.

...

Ekstra udgang.

§ 4.1. Ekstra udgang kan bevilges til formål af særlig karakter, det er kun anstaltslederen eller dennes stedfortræder der kan bevilge ekstra udgang.

4.2. Ekstra udgang bevilges af 2 til 3 timers varighed, eller efter behov.

4.3. Det tilstræbes i så vidt omfang, at ordinære udgange benyttes.

...”

I modsætning til de anstaltslederbestemmelser der finder anvendelse i anstalterne i henholdsvis Qaqortoq og Nuuk, indeholder anstaltslederbestemmelserne for Anstalten for domfældte i Aasiaat ikke formuleringen ”særudgang”, men i stedet formuleringen ”Ekstra udgang”, ligesom de ikke anvender formuleringen ”sociale udgange som omfatter indkøb”, men i stedet formuleringen ”formål af særlig karakter”.

Jeg anmoder anstaltslederen om en udtalelse om hvorvidt formuleringen ”formål af særlig karakter” omfatter udgang til foretagelse af indkøb. I bekræftende fald anmoder jeg endvidere om en redegørelse for praksis på dette område. I benægtende fald beder jeg oplyst hvorvidt domfældte i anstalten kan få tilladelse til udgang med henblik på foretagelse af indkøb og i så fald efter hvilke regler.

Som det fremgår af anstaltslederbestemmelserne således som de er medtaget i citat ovenfor, er de anvendte formuleringer ikke ensartede.

At der er tale om uensartede formuleringer, giver mig for så vidt ikke anledning til bemærkninger, medmindre uensartetheden er udtryk for eller medfører en forskelsbehandling der ikke hviler på et sagligt grundlag.

I anstaltslederbestemmelsen for Anstalten for domfældte i Nuuk, § 1, stk. 2, fremgår det ikke klart hvorvidt tilladelse til særudgang forudsætter at den domfældte har/ikke har tilladelse til dagudgang. Hertil kommer at denne bestemmelse mest naturligt læses som indeholdende et retskrav på tilladelse til særudgang, jf. formuleringen ”opnår ... tilladelse til særudgang” i modsætning til formuleringen i § 1, stk. 2, i anstaltslederbestemmelserne vedrørende Anstalten for domfældte i Qaqortoq ”kan opnå”.

Jeg anmoder Politimesteren i Grønland, der – som jeg har forstået det – har godkendt reglerne, om en udtalelse om dette spørgsmål.

Hvis anstaltslederbestemmelserne for de tre anstalter skal forstås således at der skal være ensartet adgang til udgang som omfatter indkøb, anmoder jeg tillige Politimesteren i Grønland – efter indhentet redegørelse for praksis fra anstalterne for domfældte i henholdsvis Qaqortoq og Nuuk (ovenfor har jeg bedt Anstalten for domfældte i Aasiaat om en redegørelse for praksis) – om en udtalelse om hvorvidt der på området er en ensartet praksis i anstalterne. Hvis det ikke er tilfældet, anmoder jeg tillige om oplysninger om baggrunden herfor.

Hvis anstaltslederbestemmelserne for de tre anstalter skal forstås således at der ikke er (skal være) ensartet adgang til udgang som omfatter indkøb, anmoder jeg Politimesteren i Grønland om en udtalelse om baggrunden herfor.

8.2. Kompetence

Den domfældte der fungerede som talsmand, anførte at de domfældte var utilfredse med at nogle anstaltsbetjente giver udtryk for at have kompetence til at træffe afgørelser. Efter de domfældtes opfattelse tilkommer denne kompetence anstaltslederen. Den domfældte gav endvidere udtryk for at de domfældte har ret til at rette henvendelse til anstaltslederen selv og således ikke kan afskæres herfra af anstaltsbetjentene.

Jeg bemærkede under mødet at der vedrørende mange af de forhold hvorom der skal træffes en afgørelse, ikke er opstillet et krav om at afgørelsen træffes af anstaltslederen selv.

Til illustration heraf kan anføres bestemmelsen i § 26, stk. 1, i Politimesteren i Grønlands bekendtgørelse nr. 239 af 1. april 1999 om anstaltsophold i Grønland. Efter denne bestemmelse kan domfældte af anstaltslederen eller den som anstaltslederen bemyndiger dertil, ikendes disciplinærforanstaltning.

Nævnes kan også bestemmelsen i § 2 i Politimesteren i Grønlands bestemmelser af 1. april 1999 om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering mv. i de grønlandske anstalter. Efter denne bestemmelse træffes bestemmelse om anvendelse af observationscelle af anstaltslederen eller den han bemyndiger dertil.

Jeg udtalte endvidere under mødet at en domfældt der er utilfreds med en afgørelse der er truffet af en anden end anstaltslederen, altid har mulighed for at rette henvendelse til anstaltslederen, og at anstaltsbetjente har pligt til at videregive en sådan henvendelse.

Jeg vejledte også de domfældte om deres mulighed for at klage over afgørelser til Politimesteren i Grønland.

Under den efterfølgende samtale med anstaltslederen orienterede jeg ham om de rejste spørgsmål og de bemærkninger som jeg var fremkommet med over for de domfældte. Jeg understregede i den forbindelse det væsentlige i at en anstaltsleder vejleder sit personale om at klager over personalets afgørelser af personalet må betragtes som en naturlig ting, og at de domfældte har krav på at klager over personalets afgørelser viderebringes til anstaltslederen. Jeg tilkendegav endvidere at et personale efter min opfattelse bør vejledes om at dets afgørelser kan ændres af en anstaltsleder.

Anstaltslederen erklærede sig enig i de fremførte synspunkter.

Anstaltslederen oplyste efterfølgende at han havde afholdt et møde med personalet til drøftelse af kompetencespørgsmål.

Jeg har ikke grundlag for at foretage mig mere vedrørende dette forhold.

8.3. Talsmandsordning

Den domfældte der under mødet fungerede som talsmand, oplyste at der i anstalten ikke var en talsmandsordning, men at de domfældte – blot ikke regelmæssigt – afholder møder med anstaltslederen.

Anstaltslederen oplyste efterfølgende at der i anstalten er en talsmand, der på tidspunktet for inspektionen imidlertid var ude at sejle. Anstaltslederen bemærkede endvidere at der en gang om måneden forsøges afholdt et møde med de domfældte, men at de domfældte ofte ikke møder op.

På baggrund af anstaltslederens oplysning har jeg ikke grundlag for at foretage mig noget vedrørende spørgsmålet om en talsmandsordning i anstalten.

8.4. Andet

Den domfældte der under mødet fungerede som talsmand, rejste også nogle andre spørgsmål der primært vedrørte hans egne forhold, hvorfor disse spørgsmål ikke er medtaget i denne rapport. Den domfældte har efterfølgende skriftligt modtaget min stillingtagen til et af spørgsmålene og – for så vidt angår et andet spørgsmål – besked om hvorfor jeg ikke har kunnet foretage mig noget. Den domfældte har samtidig modtaget vejledning om hans klagemuligheder i relation til det sidste spørgsmål.

9. Gennemgang af rapporter

Under inspektionen anmodede jeg om rapportmateriale vedrørende anvendelse af håndjern, anvendelse af magt, anbringelse i enrum og anbringelse i observationscelle samt udskrifter af forhørsprotokollen vedrørende disciplinærforanstaltninger. Som anført ovenfor under punkt 1. modtog jeg én rapport. Rapporten vedrører et disciplinært forhold der resulterede i at den domfældte blev enrumsanbragt.

Ved min gennemgang af rapporterne har jeg navnlig koncentreret mig om hvorvidt proceduren i henhold til de gældende regler er blevet fulgt. Jeg har endvidere været opmærksom på at de nye regler ikke har været i kraft i lang tid.

9.1. Enrumsanbringelse

9.1.1. Regelgrundlaget

Regelgrundlaget for enrumsanbringelse består af bekendtgørelse nr. 239 af 1. april 1999 om anstaltsophold i Grønland, samt af følgende regelsæt fastsat af Politimesteren i Grønland den 1. april 1999: Bestemmelser om adgangen til at anbringe domfældte i de grønlandske anstalter i enrum, bestemmelser om procedureregler i forbindelse med afgørelse om enrumsanbringelse, disciplinære foranstaltninger og overførsel til anden anstalt samt bestemmelser om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinære foranstaltninger.

Efter bekendtgørelsens § 27, stk. 2 og 3, er enrumsanbringelse en disciplinærforanstaltning, der ikendes for et bestemt tidsrum, der fastsættes under hensyn til overtrædelsens art og omfang.

9.1.2. Anbringelse i enrum

9.1.2.1. Foreløbig anbringelse i enrum

Efter § 3 i bestemmelserne om adgang til at anbringe domfældte i de grønlandske anstalter i enrum kan der ske foreløbig anbringelse i enrum – indtil beslutning om endelig enrumsanbringelse kan træffes – hvis der på grundlag af de foreliggende oplysninger eller under hensyn til den udviste adfærd er en begrundet formodning om at den domfældte opfylder betingelserne for anbringelse i enrum. Den domfældte skal i så fald snarest muligt orienteres om begrundelsen for den foreløbige enrumsanbringelse og have lejlighed til at udtale sig, jf. § 3, stk. 2.

Det er anført i rapporten at den domfældte den 14. august 1999 kl. 17.00 blev foreløbigt anbragt i enrum, og at den domfældte har haft lejlighed til at udtale sig.

Hvis foreløbig enrumsanbringelse er iværksat, skal sagen – dvs. afgørelsen af spørgsmålet om hvorvidt der skal ske endelig enrumsanbringelse eller ej – fremmest mest muligt, jf. bestemmelsernes § 3, stk. 3. Efter § 26, stk. 5, i bekendtgørelsen om anstaltsophold i Grønland skal disciplinærsager behandles snarest muligt og inden for 24 timer.

Den 15. august 1999 kl. 15.15 havde anstalten ifølge rapporten en samtale med den pågældende domfældte og traf afgørelse om enrumsanbringelse i 2 døgn indtil den 16. august 1999.

Efter ordlyden af rapporten er de tidsmæssige frister således iagttaget.

9.1.2.2. Endelig anbringelse i enrum

Efter § 2 i de ovennævnte bestemmelser kan den domfældte anbringes i enrum såfremt vedkommende på grund af særlige omstændigheder anmoder derom og pladsforholdene tillader dette. I andre tilfælde kan anbringelse i enrum efter § 2, stk. 2, kun finde sted såfremt det findes nødvendigt for at forebygge undvigelse eller voldsom adfærd eller det findes påkrævet for at hindre fortsat strafbar virksomhed, herunder brug af euforiserende stoffer.

Endvidere kan anbringelse i enrum efter bekendtgørelsens § 26, stk. 2, nr. 5, jf. stk. 1, og bestemmelsernes § 2, stk. 3, finde sted såfremt der som disciplinær foranstaltning er truffet bestemmelse herom. Politimesterens bestemmelser om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinære foranstaltninger finder da anvendelse.

I den rapport som jeg har modtaget, er enrumsanbringelse anvendt som disciplinær foranstaltning.

Efter bestemmelsernes § 6 træffes bestemmelse om enrumsanbringelse og om ophør heraf af institutionens vagthavende leder. Politimesteren skal så hurtigt som muligt underrettes om enrumsanbringelsen.

Der er fastsat nogle særlige bestemmelser om procedureregler i forbindelse med afgørelse om enrumsanbringelse. Af disse bestemmelser § 1 fremgår det at der skal tilvejebringes fyldestgørende oplysninger om de forhold der kan lægges til grund for afgørelsen, førend afgørelse om enrumsanbringelse træffes. Hvor afgørelse om enrum kan træffes uden forelæggelse for politimesteren – jf. ovenfor – afgør anstaltslederen eller den som han

bemyndiger hertil efter § 1, stk. 2, hvorvidt afgørelsen kan træffes på grundlag af de foreliggende oplysninger, eller hvorvidt det af hensyn til klarlæggelse af de nærmere omstændigheder er påkrævet at indhente yderligere oplysninger, herunder at foretage afhøring af personale og indsatte.

Det fremgår af rapporten at politimesteren blev underrettet, og hvilke oplysninger der er lagt vægt på ved afgørelsen.

Afgørelse om anbringelse i enrum forudsætter efter bestemmelses § 2 at den domfældte i fornødent omfang er gjort bekendt med de foreliggende oplysninger, herunder indberetninger og eventuelle afhøringer, samt at den domfældte har haft lejlighed til at udtale sig.

Det er ikke anført i rapporten at der er forholdt i overensstemmelse med disse bestemmelser.

For at sikre at der forholdes i overensstemmelse med kravet i bestemmelsernes § 2 og for at sikre at det er muligt at efterprøve dette, bør det efter min opfattelse udtrykkeligt anføres i rapporten at den domfældte er blevet gjort bekendt med oplysningerne i sagen – herunder indberetninger og evt. afhøringer – samt af den domfældte har haft lejlighed til at udtale sig. Dette kan f.eks. ske ved en standardiseret indledende tekst i rapporten sådan som det sker ved Anstalten for domfældte i Nuuk.

Jeg henstiller at der gennemføres en praksis der sikrer at det nævnte kommer til at fremgå af rapporter.

Efter bestemmelsernes § 2, stk. 2, skal der førend afgørelse om enrumsanbringelse træffes, af anstaltslederen (eller den som han

bemyndiger hertil) gøres notat der indeholder en gengivelse af de omstændigheder, herunder indberetninger og eventuelle forklaringer, der kan lægges til grund for afgørelsen. Såfremt der er sket afhøring af personale eller indsatte, skal der udfærdiges et notat der gengiver den afgivne forklaring. Den afhørte skal have adgang til at gennemlæse notatet og godkende sin forklaring, og det skal anføres om godkendelse er sket.

Det ikke i den rapport som jeg har modtaget, skønnet fornødent at foretage afhøring af andre. Der er i øvrigt forholdt i overensstemmelse med bestemmelsen.

Alle afhøringer skal ifølge bestemmelsernes § 2, stk. 3, overværes af et personalemedlem, og den indsatte kan ved afhøring vælge at lade sig bistå af en anden person.

Den indsatte har ikke i den rapport som jeg har modtaget, anmodet om at lade sig bistå af en anden person.

Det er ikke anført hvem der har overværet afhøringen.

For at sikre at der forholdes i overensstemmelse med denne regel, og for at sikre at det er muligt at efterprøve dette, bør dette efter min opfattelse anføres i rapporten.

Jeg henstiller at der gennemføres en praksis der sikrer at det nævnte kommer til at fremgå af rapporter.

Efter bestemmelsernes § 2, stk. 4, skal der udfærdiges et notat om den trufne afgørelse. Notatet skal indeholde en gengivelse af

de omstændigheder som lægges til grund for afgørelsen. Notatet kan udfærdiges med en henvisning til det i stk. 2. nævnte notat, der i påkommende tilfælde vedhæftes notatet som bilag.

Der er forholdt i overensstemmelse med bestemmelsen i rapporten.

Notatet skal endvidere indeholde oplysninger om hvorvidt der er overtrådt bestemmelser og i givet fald hvilke, samt en fyldestgørende begrundelse for afgørelsen.

Det er i rapporten angivet hvilke bestemmelser der er overtrådt. I rapporten er ”hashrygning” anført som begrundelse for afgørelsen.

Efter min opfattelse er dette ikke en fyldestgørende begrundelse for afgørelsen.

Den domfældte skal ifølge § 2, stk. 5, altid gøres bekendt med begrundelsen for den trufne afgørelse.

Det er et krav at rapporten indeholder en fyldestgørende begrundelse for afgørelsen jf. umiddelbart ovenfor. I de tilfælde hvor den domfældte underskriver rapporten bliver den domfældte bekendt med begrundelsen for enrumsanbringelsen.

Den domfældte har underskrevet den rapport jeg har modtaget.

Hvor den domfældte ikke vil underskrive rapporten skal den domfældte derimod have en mundtlig begrundelse for afgørelsen. For at sikre at det er muligt at efterprøve at en sådan mundtlig begrundelse er givet, bør det efter min opfattelse anføres i rapporten at dette er sket.

Efter § 2, stk. 6, kan den domfældte anmode om en udskrift af det i stk. 4 nævnte notat. Oplysninger kan udelades af udskriften i det omfang hensynet til anstaltens sikkerhed eller til enkeltpersoner klart tilsiger dette.

Det fremgår ikke af den rapport som jeg har modtaget, om der er forholdt i overensstemmelse med denne bestemmelse.

For at sikre at der forholdes i overensstemmelse med bestemmelsen, og for at sikre at det er muligt at efterprøve dette, bør det efter min opfattelse anføres i rapporten at den domfældte er gjort opmærksom på denne rettighed.

Jeg henstiller at der gennemføres en praksis der sikrer at det nævnte kommer til at fremgå af rapporter.

Ifølge bestemmelsernes § 3 er der mulighed for at påklage afgørelsen til politimesteren, og politimesterens afgørelse kan påklages til Det Grønlandske Kriminalforsorgsnævn. Den domfældte skal ifølge § 3, stk. 2, underrettes om klageadgangen, og dette skal fremgå af det i § 2, stk. 4, nævnte notat.

Dette er den del af rapporternes fortrykte tekst (på såvel grønlandsk som dansk) der er placeret oven over det sted hvor domfældte skal underskrive rapporten.

9.1.3. Ophør af enrumsanbringelse

Ifølge § 26, stk. 3 og 4, i bekendtgørelsen om anstaltsophold i Grønland skal en afgørelse om anbringelse i enrum ske for et bestemt tidsrum der fastsættes under hensyn til overtrædelsens art og omfang. Hvis det skønnes påkrævet at træffe afgørelse om enrumsanbringelse for et tidsrum længere end tre døgn, forelægges spørgsmålet for politimesteren.

I den rapport som jeg har modtaget, der vedrører hashrygning, er anbringelse i enrum sket for to dage.

Ifølge § 4 i bestemmelserne om adgangen til at anbringe domfældte i de grønlandske anstalter i enrum må enrumsanbringelse ikke udstrækkes længere end formålet tilsiger.

Af bestemmelsernes § 6 fremgår bl.a. at afgørelsen om enrumsanbringelsens ophør træffes af institutionens vagthavende leder.

Rapporten giver mig ikke anledning til bemærkninger på disse punkter.

De øvrige bestemmelser vedrører enrumsanbringelse for et længere tidsrum og er derfor ikke relevante her.

10. Opfølgning

Jeg beder om at Anstalten for domfældte i Aasiaat sender de udtalelser som jeg har bedt om, tilbage gennem Politimesteren i Grønland og Direktoratet for Kriminalforsorgen, som jeg ligeledes beder om udtalelser.

Jeg beder om at politimesterens udtalelse (pkt. 8.1.) sendes til mig gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen, som jeg ligeledes anmoder om en udtalelse.

11. Underretning

Denne rapport sendes til Anstalten for domfældte i Aasiaat, Politimesteren i Grønland, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Det Grønlandske Kriminalforsorgsnævn, Folketingets Retsudvalg og de domfældte i anstalten.

Inspektionschef
Lennart Frandsen